

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

«Затверджую»
Ректор проф. Коваль Г.М.
«26» квітня 2016 р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
(освітньо-наукова)

освітній рівень третій (освітньо-науковий)
спеціальність 032 «Історія та археологія»
спеціалізація _____

Одеса 2016

Галузь знань 03 Гуманітарні науки
(шифр та назва)
спеціальність 032 Історія та археологія
(шифр та назва)
спеціалізація _____
(назва)
Тип диплому одиничний
(одиничний, подвійний, спільний)
Обсяг програми 45
(кредитів ЄКТС)
Нормативний термін навчання **4 роки**
Форма навчання денна

Схвалено Вченою радою ОНУ імені І. І. Мечникова

“ 26 ” квітня 2016 року, протокол № 8 .

РОЗРОБНИКИ:

1. Кушнір В. Г. – д.і.н., професор, декан історичного факультету
2. Бачинська О.А. – д.і.н., професор, завідувач кафедри історії України
3. Дьомін О.Б. – д.і.н., професор, завідувач кафедри нової та новітньої історії
4. Немченко І.В. – к.і.н., доцент, завідувач кафедри історії стародавнього світу та середніх віків
5. Сминтина О.В. – д.і.н., професор, завідувач кафедри археології та етнології України

ЗМІСТ

1. Загальна характеристика освітньо-наукової програми.	4
2. Зміст освітньо-наукової програми.....	5
<i>Таблиця 1. Розподіл змісту освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії</i>	
	6
3. Мета і завдання освітньо-наукової програми.	8
4. Науково-дослідницька робота аспіранта	9
5. Асистентська педагогічна практика.	13
6. Проміжна та підсумкова атестації.....	15
7. Загальні та фахові компетентності випускників аспірантури	19
<i>Таблиця 2. Перелік компетентностей випускників аспірантури ОНУ імені І. І. Мечникова за спеціальністю «Історія та археологія».....</i>	
	19
8. Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів.....	21
<i>Таблиця 3. Результати навчання, загальні та фахові компетентності випускників аспірантури ОНУ імені І. І. Мечникова за спеціальністю «Історія та археологія».....</i>	
	22

Додатки:

- Додаток А. Навчальний план підготовки докторів філософії в галузі 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 032 «Історія та археологія»
- Додаток Б. Забезпечення компетентностей аспірантів навчальними дисциплінами

1. Загальна характеристика освітньо-наукової програми

Освітньо-наукова програма (ОНП) підготовки докторів філософії поширюється в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова. Фахівець рівня *доктор філософії*.

За спеціальністю *032 «Історія та археологія»*.

Галузь науки *03 Гуманітарні науки*.

Освітній рівень: *III (освітньо-науковий) рівень вищої освіти*.

Кваліфікації: *доктор філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю «Історія та археологія»*.

З узагальненим об'єктом діяльності: *наука, культура, вища освіта*.

З нормативним терміном навчання (денна форма): *чотири роки*.

Ця програма встановлює:

- необхідний рівень теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, здобутих особою і достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі дослідницько-іноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та методикою педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого повинні мати наукову новизну, теоретичне та практичне значення;
- нормативний зміст навчання в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова, обсяг та рівень засвоєння у процесі підготовки відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційного рівня доктор філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю історія та археологія;
- перелік навчальних дисциплін підготовки докторів філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю історія та археологія;
- форму проміжної та підсумкової атестації;
- термін навчання.

Програма призначена для сертифікації докторів філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Успішне виконання особою ОНП є підставою для присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю історія та археологія.

Позначення та скорочення

У цій програмі для формування шифрів застосовуються скорочення назв циклів підготовки, до якої віднесено навчальні дисципліни:

ОНД – обов’язкові навчальні дисципліни;

ДВФ/І – дисципліни вибору факультету/інституту;

ДВА – дисципліни вільного вибору аспіранта.

2. Зміст освітньо-наукової програми

Освітньо-наукова програма передбачає такі складові:

1. Професійна теоретична підготовка, що забезпечує підвищення освітнього рівня за відповідною спеціальністю.

До складу теоретичної підготовки включаються:

– обов’язкові навчальні дисципліни (ОНД), які забезпечують підвищення професійної майстерності майбутньої науково-дослідницької та викладацької діяльності;

– дисципліни вибору факультету (ДВФ/І), призначення яких полягає у забезпеченні професійного освітньо-кваліфікаційного рівня;

– дисципліни вибору аспіранта (ДВА) дозволяють отримати додаткові знання, що підвищують їхній фаховий рівень і поглиблюють знання у відповідних фахових спрямуваннях.

2. Проходження асистентської практики дозволить закріпити отримані знання щодо викладацької майстерності.

Аспіранти, які не мають попередньо отриманної педагогічної кваліфікації, повинні в обов’язковому порядку прослухати визначену цією

програмою педагогічну дисципліну «Педагогіка вищої школи», після чого їм буде допущено до проходження асистентської практики. У такому випадку їм буде присвоєно додаткову педагогічну кваліфікацію викладача вищого навчального закладу (із внесенням відповідного запису до диплома доктора філософії і додатку до диплома).

3. Науково-дослідницька робота разом з теоретичною забезпечує відповідний освітньо-науковий рівень, необхідний для здійснення самостійної науково-дослідницької діяльності.

4. Підготовка та захист дисертаційної роботи, що разом з теоретичною та практичною підготовкою, а також науково-дослідницькою роботою забезпечує відповідний освітньо-науковий рівень.

Розподіл змісту освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії та максимальний навчальний час за циклами наведено у таблиці 1.

Таблиця 1.

**Розподіл змісту освітньо-наукової програми підготовки
доктора філософії**

№	Цикли дисциплін	Навчальни х годин	Кредитів
1.	Професійна теоретична підготовка	1170	39
1.1.	Обов'язкові навчальні дисципліни	810	27
1.2.	Дисципліни вибору факультету	-	-
1.3.	Дисципліни вибору аспіранта	360	12
2.	Асистентська педагогічна практика	180	6
3.	Науково-дослідницька робота	X	X
4.	Підготовка та захист дисертаційної роботи	X	X
Разом		1350	45

2.1. Нормативний зміст освітньо-професійної програми

1. Перелік теоретичних дисциплін з мінімальною кількістю навчальних годин і кредитів ЄКТС, що відводиться на їх вивчення наведено у додатку А «Навчальний план».

2. Присвоєння кваліфікації «доктор філософії у галузі гуманітарних наук за спеціальністю 032 «історія та археологія» здійснюється після складання

комплексного підсумкового іспиту за фахом та захисту дисертаційної роботи доктора філософії.

3. Вибіркова частина ОНП підготовки доктора філософії складається з дисциплін самостійного вибору аспіранта, запропонованих Одеським національним університетом імені І. І. Мечниока, факультетами та інститутами, відповідно до навчального плану.

4. Університет має право у встановленому порядку змінювати назви навчальних дисциплін.

2.2. Підсумкова атестація аспіранта

Атестація здійснюється на підставі оцінки рівня професійних знань, умінь та навичок випускників шляхом складання комплексного підсумкового іспиту зі спеціальності 032 «Історія та археологія» та захисту дисертаційної роботи доктора філософії.

Комплексний підсумковий іспит із спеціальності 032 «Історія та археологія» складається з 2-х обов'язкових модулів та варіативних модулів (відповідно до напрямку підготовки за кафедрами), що дозволяє перевірити сформованість відповідних умінь та навичок. На іспит виносяться такі обов'язкові модулі:

1) сучасні теоретичні концепції та методологічні підходи в історичній науці;

2) сучасна вітчизняна та зарубіжна історіографія з напрямку дослідження.

Присвоєння наукового ступеня доктор філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю історія та археологія здійснює спеціалізована вчена рада відповідного наукового спрямування. В окремих випадках, згідно з чинним Законом України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. (ст. 6.3, 30.5.5), створюється разова спеціалізована вчена рада у складі 6-7 фахівців відповідного профілю, з яких не менше двох мають бути працівниками інших вищих навчальних закладів або наукових установ. Персональний склад такої

ради затверджується Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

3. Мета і завдання освітньо-наукової програми

Метою ОНП є підготовка висококваліфікованого, конкурентоспроможного, інтегрованого у європейський та світовий науково-освітній простір фахівця ступеня доктора філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю історія та археологія, який успішно виконав та захистив власне наукове дослідження у спеціалізованій вченій раді, здатний до самостійної науково-дослідницької, науково-організаційної, педагогічно-організаційної та практичної діяльності у галузі історичної науки, культури, охорони культурної спадщини, викладацької роботи у вищих навчальних закладах.

До основних завдань ОНП підготовки докторів філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю історія та археологія належать:

- сформувати у здобувача вищої освіти – першого наукового ступеня доктора філософії **загальні та фахові компетентності**, достатні для проведення власного наукового дослідження за спеціальністю 032 – «Історія та археологія», участі у колективній науково-дослідній роботі у галузі історичної науки та археології; достатні для здійснення власної педагогічної діяльності, організації науково-методичної роботи профільної кафедри (відділу) у вищому навчальному закладі (науковій установі);
- забезпечити виконання здобувачем ступеня доктора філософії власного наукового дослідження у формі дисертаційної роботи відповідно до пріоритетних напрямів розвитку вітчизняної та світової науки у галузі історії та археології, що висувуються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю історія та археологія;

- створити умови для належного визначення основних етапів та змістовних завдань власного наукового дослідження здобувача наукового ступеня та послідовність їх виконання;
- створити умови для належної публікації проміжних та остаточних результатів власного наукового дослідження здобувача наукового ступеня доктора філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю історія та археологія у наукових фахових періодичних виданнях та під час роботи наукових конференцій;
- забезпечити системну розширену педагогічну практику аспіранта (здобувача) на профільній кафедрі, яка включає в себе оволодіння сучасними методиками, сучасними інформаційними технологіями викладання дисциплін у галузі державного управління, проведення навчальних занять, підготовку та публікацію власних науково-методичних праць за профілем кафедри (робоча навчальна програма, конспект лекцій, навчально-методичний комплекс, навчально-методичний посібник, навчальний посібник, підручник, практикум тощо), практичне освоєння принципів та методів організації науково-педагогічної, наукової та виховної роботи профільної кафедри (розподіл функціональних обов'язків, розподіл педагогічного навантаження, місце кафедри у системі науково-дослідної роботи факультету й університету тощо);
- забезпечити якісний проміжний контроль виконання здобувачем ступеня доктора філософії власного наукового дослідження, створити умови для всебічної, об'єктивної фахової експертизи результатів власного наукового дослідження здобувача наукового ступеня доктора філософії, їх відповідності чинним вимогам до дисертаційних робіт;
- створити умови для підготовки до процедури захисту дисертації (наукового дослідження) здобувача наукового ступеня до захисту у спеціалізованій вченій раді, чи разової спеціалізованої вченої ради.

4. Науково-дослідницька робота аспіранта

Науково-дослідницька робота аспірантів є обов'язковою складовою підготовки висококваліфікованих фахівців (докторів філософії), здатних самостійно вести науковий пошук, творчо вирішувати конкретні професійні, наукові завдання. Кредитами не обліковується.

Наукова складова включає проведення фундаментальних та (або) прикладних наукових досліджень у вищому навчальному закладі та/або науковій установі, підготовку до публічного захисту дисертаційного дослідження, тематика якого визначена відповідною кафедрою та затверджена вченою радою факультету/інституту, написання та публікацію статей та апробацію результатів за напрямком дисертаційного дослідження (відповідно до чинних вимог, затверджених МОН України, має бути опубліковано **не менше 5 статей у вітчизняних і міжнародних фахових виданнях**, перелік яких затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки, у тому числі **одна стаття у науковому журналі, який включено до міжнародних наукометричних баз даних**).

Науково-дослідницька робота аспіранта здійснюється під керівництвом наукового керівника, умовно може бути розділена на підготовчий та основний етапи та включає наступні види діяльності. На підготовчому етапі аспірант:

1. Обирає тему наукового дослідження та обґрунтовує актуальність обраної теми дослідження. Здійснює перегляд каталогів захищених дисертацій і знайомиться з вже виконаними на кафедрі дисертаційними роботами. Опрацьовує новітні результати досліджень в обраній та суміжних сферах науки. Ознайомлюється з аналітичними оглядами і статтями у фахових виданнях, проводить консультації з фахівцями з метою виявлення маловивчених наукових проблем і питань, що є актуальними. Вивчає та аналізує основні підходи та позиції наукових шкіл і течій у вирішенні досліджуваної проблеми; уточнює термінологію в обраній галузі знань. Здійснює пошук літературних джерел з обраної теми.

2. Проводить планування дисертаційної роботи шляхом складання індивідуального плану аспіранта; робочого плану аспіранта.

3. Здійснює постановку цілей і завдань дисертаційної роботи. Визначає об'єкт і предмет наукового дослідження.

4. Обирає методи (методику) проведення дослідження.

5. Здійснює опис процесу наукового дослідження у дисертаційній роботі шляхом формування плану-проспекту, який являє собою реферативний виклад питань, за якими надалі буде систематизуватися весь зібраний фактичний матеріал.

Під час основного етапу науково-дослідницької роботи аспірант:

1. Проводить науково-дослідницькі роботи відповідно до профілю ОНП аспірантури, з використанням фундаментальних і прикладних дисциплін, що викладаються. Займається науковою роботою з виконання теоретичної та практичної частини дослідження.

2. Аналізує та узагальнює результати наукового дослідження на основі сучасних міждисциплінарних підходів, застосування наукових методологічних принципів та методичних прийомів дослідження, використання в дослідженні тематичних інформаційних ресурсів, провідного вітчизняного і зарубіжного досвіду з тематики дослідження.

3. Здійснює підготовку та видання публікацій за темою дисертації: монографій та наукових публікацій у вітчизняних фахових виданнях, перелік яких затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки і виданнях, включених у міжнародні наукометричні бази даних, наукових публікацій в інших виданнях.

4. Проводить апробацію результатів наукових досліджень шляхом участі у наукових конференціях: у міжнародних та зарубіжних конференціях; у всеукраїнських конференціях; у регіональних та міжвузівських конференціях, у наукових семінарах. Бере участь у конкурсах наукових робіт.

5. Бере участь у роботі наукових товариства студентів та аспірантів.

6. Залучається до виконання держбюджетної або госпдоговірної тематики в рамках державних, міжвузівських або університетських грантів, а також індивідуальних планів кафедр.

7. Якщо за науковими результатами наукового дослідження було отримано винахід, то аспірантом готуються та подаються документи для отримання патенту на винахід (авторське свідоцтво).

8. Займається проведенням досліджень та підготовкою дисертаційної роботи, формулюванням висновків дисертаційної роботи.

9. Здійснює оцінку отриманих результатів, які обговорюються на засіданні кафедри.

10. Проходить попередню експертизу дисертації на кафедрі (передзахист).

11. Займається роботою з підготовки рукопису дисертації.

12. Працює над створенням нових перспективних засобів, в організації робіт щодо практичного використання та впровадження результатів дослідження.

13. Захищає дисертацію у спеціалізованій вченій раді.

Науково-дослідницька робота відображається у **індивідуальному плані підготовки фахівця**. Контроль виконання індивідуального плану підготовки здійснюються профільними кафедрами шляхом атестації. **Атестація аспірантів** здійснюється відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю. Атестація аспірантів проводиться раз на рік. Атестації передують проміжні звіти. Аспірант **звітує** на кафедрі 2 рази на рік.

При атестації аспіранта враховуються виконання програмних вимог як освітньої так і наукової компонент освітньо-наукової програми. Аспіранти, що успішно пройшли щорічну атестацію, переводяться на наступний рік навчання. Аспіранти, які не пройшли атестацію, підлягають відрахуванню.

Метою проміжних звітів є контроль за виконанням індивідуального плану аспіранта за всіма складовими, передбаченими навчальним планом. **Проміжний звіт** має включати три модулі:

1. Теоретичний модуль.
2. Науково-дослідницький.
3. Практичний модуль.

Результатом навчання в аспірантурі є складання комплексного іспиту зі спеціальності та захист дисертації в спеціалізованій вченій раді.

5. Асистентська педагогічна практика

Асистентська педагогічна практика є обов'язковим компонентом ОНП підготовки докторів філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю історія та археологія на історичному факультеті Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Вона має на меті набуття аспірантом професійних навичок та вмінь викладача вищого навчального закладу.

За відсутності у аспіранта кваліфікації «викладач вищого навчального закладу» формування теоретичних знань щодо сутності, структури та форм навчального процесу підготовки фахівців зі спеціальності 032 «Історії та археології» відбувається під час обов'язкового вивчення педагогічної дисципліни «Педагогіка вищої школи». Відпрацювання практичних умінь і навичок аспіранта здійснюється через підготовку навчально-методичного забезпечення, підготовку та прочитання 1–2 лекцій разом з керівником практики, проведення семінарських занять, організацію самостійної роботи студентів, в межах дисциплін, які викладає науковий керівник, та відбувається під час проходження асистентської педагогічної практики, що передбачено навчальним планом на третьому році навчання та, яка регулюється залежно від фактичного педагогічного навантаження на кафедрі.

Метою асистентської педагогічної практики є поглиблення та закріплення знань аспірантів з питань організації і форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь і навичок

опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку та дисциплін фундаментального циклу для спеціальності 032 «Історія та археологія».

Асистентська педагогічна практика має бути наближеною до напрямів наукових досліджень аспіранта. Під час такої практики виникає можливість апробувати результати досліджень, що проводяться аспірантом при написанні дисертаційної роботи.

Згідно з навчальним планом підготовки докторів філософії, асистентська педагогічна практика проводиться на третьому році навчання в обсязі 180 год. (6 кредитів), у тому числі не менше 50 годин семінарських занять зі студентами.

Проходження асистентської педагогічної практики передбачає виконання аспірантом наступних видів робіт:

- підготовку та прочитання 1–2 лекцій разом з лектором з дисциплін, які викладаються науковим керівником;
- підготовку та проведення семінарських (лабораторних) занять;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення семінарських (лабораторних) занять;
- розробку завдань та організацію самостійної роботи студентів з дисциплін, що читаються;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення модульних контрольних робіт з дисциплін, що викладаються;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення залікових робіт та іспитів з дисциплін, що читаються;
- участь (разом з лектором) у проведенні заліків та іспитів для студентів відповідної спеціальності.

Захист звіту з асистентської педагогічної практики відбувається перед членами комісії, яка створюється за розпорядженням декана історичного факультету. Підсумки асистентської педагогічної практики обговорюються

на засіданнях відповідних кафедр під час проміжної атестації аспірантів, а загальні підсумки – затверджуються на засіданні Вченої ради історичного факультету.

6. Проміжна та підсумкова атестації

Атестація аспірантів здійснюється відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю історія та археологія. В процесі підготовки докторів філософії використовують дві форми атестації: проміжну та підсумкову. Відповідно до діючих нормативно-правових документів Міністерства освіти і науки України та Одеського національного університету імені І. І. Мечникова підсумкова атестація випускників, що завершують навчання за освітньо-науковими програмами доктора філософії, є обов'язковою.

6.1. Проміжна атестація

Метою проміжної атестації є контроль за виконанням індивідуального плану аспіранта за всіма складовими, передбаченими навчальним планом. Проміжна атестація включає три модулі: 1) теоретичний, 2) науково-дослідницький, 3) практичний.

6.1.1. Атестація за теоретичним модулем передбачає складання іспитів відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія». Склад екзаменаційної комісії та голова призначається наказом ректора університету після повного виконання програми освітньо-наукового рівня доктора філософії з метою встановлення фактичної відповідності рівня теоретичної підготовки вимогам загальних та фахових компетентностей випускників аспірантури. Технологія проміжної атестації включає наступні етапи:

- розробка теоретичних питань науково-аналітичного характеру;
- проведення контролю;
- перевірка виконаних завдань;

- усне обговорення письмових відповідей на теоретичні питання, творчі завдання, відповіді на додаткові запитання членів екзаменаційної комісії;
- оцінювання ступеня досягнення кінцевих цілей теоретичної підготовки аспірантів відповідно до об'єктивних критеріїв.

6.1.2. Науково-дослідницький модуль, відповідно до начального плану, передбачає проведення поточної атестації аспірантів раз на рік та звітування на засіданні кафедри двічі на рік. Метою проміжної атестації є контроль за виконанням індивідуального плану науково-дослідницького пошуку та дотриманням графіку підготовки результатів науково-дослідницької роботи (див. додаток В).

6.1.3. Практичний модуль, відповідно до начального плану, передбачає проведення асистентської педагогічної практики на третьому році навчання. Метою проміжної атестації за практичною складовою є контроль за виконанням індивідуального плану та набуття аспірантом професійних навичок та вмінь на посаді викладача. Атестація за практичним модулем здійснюється на підставі висновків комісії з проведення захисту асистентської педагогічної практики, яка створюється за розпорядженням декана історичного факультету.

6.2. Підсумкова атестація

Метою підсумкової атестації є встановлення відповідності рівня освітньо-наукової підготовки випускників аспірантури вимогам Освітньо-наукової програми доктора філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю історія та археологія. Підсумкова атестація здійснюється за двома напрямками: 1) оцінювання рівня теоретичної та практичної фахової підготовки; 2) встановлення відповідності рівня науково-дослідницької підготовки вимогам, що висуваються до доктора філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю історія та археологія.

6.2.1. Оцінювання рівня теоретичної фахової підготовки передбачає складання комплексного підсумкового іспиту за спеціальністю 032 «Історія

та археологія» відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії за цією спеціальністю. Комплексний підсумковий іспит передбачає виконання кваліфікаційних завдань за спеціальністю 032 «Історія та археологія» і є адекватною формою кваліфікаційних випробувань, яка об'єктивно і надійно визначає рівень професійної та наукової підготовки випускників аспірантури вищих навчальних закладів. Програма комплексного іспиту містить обов'язковий і варіативний модулі.

Обов'язковий модуль охоплює теоретичні та методологічні аспекти сучасної історичної та археологічної науки, оволодіння методологією та методикою джерелознавчого дослідження, оволодіння сучасною вітчизняною та зарубіжною історіографією з напрямку дослідження, а варіативний модуль стосується наукових та практичних аспектів відповідно до обраного напрямку дисертаційної роботи. Комплексний екзамен дає можливість встановити рівень теоретичної та практичної фахової підготовки аспіранта. Підсумкова атестація здійснюється екзаменаційною комісією, склад якої та голова призначається наказом ректора університету після повного виконання програми освітньо-кваліфікаційного рівня доктора філософії з метою встановлення фактичної відповідності рівня теоретичної та практичної фахової підготовки вимогам фахових компетентностей випускників аспірантури за спеціальністю 032 «Історія та археологія».

Комплексний іспит складається з виконання теоретичних і практичних (аналітичних) завдань:

- теоретичне завдання передбачає письмову відповідь на теоретичні питання, які стосуються сучасних проблем історичної та археологічної науки, що дає можливість оцінити теоретичний рівень професійної підготовки за спеціальністю 032 «Історія та археологія» (питання включають обов'язковий і варіативний модулі програми);
- практичне (аналітичне) завдання передбачає науковий пошук в межах чітко окресленої проблеми, за результатами якого формується розгорнута аналітична записка (відповідно до напрямку дослідження).

6.2.2. Нормативною формою підсумкової атестації є **прилюдний захист результатів науково-дослідницької роботи**, які представлені у вигляді дисертації. Він дозволяє встановити відповідність рівня науково-дослідницької підготовки аспіранта та вимог, що висуваються до доктора філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю історія та археологія.

Підсумкову атестацію у вигляді прилюдного захисту дисертації здійснює спеціалізована вчена рада, склад якої затверджується Міністерством освіти і науки України на підставі чинних нормативно-правових документів. В окремих випадках згідно з Законом України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. (ст. 6.3, 30.5.5) створюється разова спеціалізована вчена рада у складі 6–7 фахівців відповідного профілю, з яких не менше двох мають бути працівниками інших вищих навчальних закладів або наукових установ. Персональний склад такої ради затверджується Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

На дисертаційну роботу доктора філософії в галузі гуманітарних наук за спеціальністю історія та археологія покладається основна дослідницька і фахова кваліфікаційна функція, яка виражається у здатності пошукувача ступеня доктора філософії вести самостійний науковий пошук, вирішувати прикладні наукові завдання і здійснювати їхнє наукове узагальнення у вигляді власного внеску у розвиток сучасної історичної науки і практики використання історичних знань в історичній культурі суспільства. Вона являє собою результат самостійної наукової роботи аспіранта і має статус інтелектуального продукту на правах рукопису.

Підсумкова атестація аспірантів, що повністю виконали ОНП підготовки докторів філософії в аспірантурі Одеського національного університету імені І. І. Мечникова за спеціальністю 032 «Історія та археологія», завершується присудженням наукового ступеня «доктор філософії» в галузі гуманітарних наук за спеціальністю 032 «Історія та археологія» з врученням диплому встановленого зразка про рівень освіти та кваліфікацію.

7. Загальні та фахові компетентності випускників аспірантури

За результатами виконання ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю 032 «Історія та археологія» випускники аспірантури набувають інтегральну, загальні та фахові компетентності.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики.

Таблиця 2

Перелік компетентностей випускників аспірантури ОНУ імені І. І. Мечникова за спеціальністю «Історія та археологія»

Компетентності	Шифр компетентності
ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ	
Компетентності соціально–особистісні	
КСО	
здатність виконувати норми національного та міжнародного законодавства;	КСО.01
креативність, здатність до системного мислення;	КСО.02
здатність до толерантних комунікаційних взаємодій;	КСО.03
здатність здійснювати захист людей в умовах виробництва та надзвичайних ситуацій;	КСО.04
здатність вчитися; наполегливість у досягненні мети	КСО.05
Загальнонаукові (системні)	
КЗН	
здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;	КЗН.01
навички використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій;	КЗН.02
здатність проведення самостійних досліджень на сучасному рівні;	КЗН.03
здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;	КЗН.04
здатність працювати в міжнародному науковому просторі, оволодіння елементами професійної етики;	КЗН.05
здатність розробляти та управляти науковими проектами та/або складати пропозиції щодо фінансування наукового дослідження, реєстрації прав інтелектуальної власності;	КЗН.06
здатність застосовувати базові знання професії на практиці;	КЗН.07
розуміння культури та традицій різних країн	КЗН.08
Інструментальні	
КІ	
у достатній мірі володіти українською мовою для усної та	КІ.01

письмової презентації результатів власного наукового дослідження;	
здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також повного розуміння іншомовних наукових текстів з спеціальності;	КІ.02
базові дослідницькі навички;	КІ.03
навички організаційної та виховної діяльності в вищій школі	КІ.04
ПРОФЕСІЙНІ (ФАХОВІ) КОМПЕТЕНТНОСТІ	
Фахові загальні	КФЗ
здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики;	КФЗ.01
збирання, опрацювання та критика історичних джерел;	КФЗ.02
здатність до побудови тлумачно-інтерпретативних схем історичного нарративу з використанням існуючих та власних теоретичних моделей в історичному та археологічному дослідженні, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань;	КФЗ.03
здатність застосовувати на практиці класичні та новітні методи наукових досліджень, моделювати основні процеси майбутнього дослідження з метою вибору методів та методик дослідження;	КФЗ.04
можливість коментувати, анотувати, редагувати тексти і документи у відповідності до критичних вимог історичної та археологічної дисциплін;	КФЗ.05
здатність представляти результати наукових досліджень у вигляді звітів, доповідей на симпозіумах, наукових публікацій з використанням сучасних інформаційних	КФЗ.06
орієнтуватися в основних етапах розвитку історичної науки з метою визначення місця історичних досліджень в генеральному руслі сучасної науки;	КФЗ.07
вміння використовувати спеціальний інструментарій, необхідний для вивчення, аналізу та інтерпретації документів та інших джерел з історії окремих періодів та регіонів	КФЗ.08
Фахові спеціальні	КФС
оволодіння загальними знаннями відносно методології, інструментарію та питань широких діахронічних, тематичних та просторових перспектив світової історії від стародавніх цивілізацій до сучасності;	КФС.01
здатність орієнтуватися в головних поняттях та термінах історичної науки та критично оцінювати їх;	КФС.02

розуміння ключових проблем різних галузей історичної та археологічної наук, відкритість до міждисциплінарного підходу;	КФС.03
розуміти механізм комунікації носіїв різних культур, наслідки міжкультурної взаємодії; вміти здійснювати реконструкції моделей міжкультурних взаємин;	КФС.04
володіти основами емпіричного та реконструктивного методів археологічного дослідження; здобути навички проведення реконструкцій давньої історії у своєї наукової області на тлі соціоархеологічних параметрів;	КФС.05
орієнтуватися в основних наукових підходах щодо студіювання професійних субкультур, а також в теорії та практиці дослідницьких стратегій; вільно використовувати семіотичні прийоми щодо ритуальних практик академічної спільноти;	КФС.06
здатність класифікувати археологічні пам'ятки та визначати їхню етно-культурну належність на підставі інформації нарративних та епіграфічних джерел, аналізу матеріалів, одержаних у процесі стаціонарних археологічних досліджень;	КФС.07
розумітися на військово-історичній термінології, отримати навички читати й аналізувати військово-історичні карти;	КФС.08
оволодіти методами роботи з усноісторичними джерелами;	КФС.09
орієнтуватися в основних напрямках і особливостях розвитку системи університетської освіти у європейських країнах; вміти виявити місце Одеського університету в науковому та освітньому просторі;	КФС.10
оволодіти методикою сучасних підходів до вивчення історії політичної думки; розумітися на сучасних трактуваннях інтелектуальної історії як напрямку історичних досліджень;	КФС.11
розуміння ключових проблем економічної історії України; здатність орієнтуватися в поняттях та термінах історії економічної думки;	КФС.12
здатність до аналізу інтеграційних процесів в модерній Україні та Європі, осмислення теоретичних аспектів поняття «революція» та побіжних термінів;	КФС.13
здатність використовувати науково-історичну спадщину православного духовенства у відповідності до своїх наукових досліджень;	КФС.14
розуміння специфіки предмету дослідження місцевої історії, отримання навичок реконструювання історичних процесів виходячи з даних історії міст, сіл, регіонів тощо.	КФС.15

8. Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів мають бути представлені через набуття ними теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексу проблем у галузі професійної та (або) дослідницької діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичну та практичну значимість. (таблиця)

Основні результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів мають бути представлені такими складовими:

1. Прослуховування за спеціальністю 032 «Історія та археологія» курсів та спецкурсів в обсязі 39 кредитів.
2. Складання заліків та екзаменів відповідно до навчального плану теоретичної підготовки.
3. Проходження та успішний захист асистентської педагогічної практики.
4. Підготовка дисертаційної роботи, яка рекомендована кафедрою до захисту на спеціалізованій вченій раді, що діє в університеті.
5. Публікація за темою дисертації не менше 5-ти статей у фахових виданнях, з яких не менше як 1 стаття має бути опублікована у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз даних.
6. Апробація результатів дисертаційної роботи шляхом участі в роботі не менше 3-х всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій, семінарів та інших форм наукової комунікації.

Таблиця 3.

Результати навчання, загальні та фахові компетентності випускників аспірантури ОНУ імені І. І. Мечникова за спеціальністю «Історія та археологія»

Компетентності	Шифр компетентност	Результати навчання
Компетентності соціально– особистісні	КСО	
Здатність виконувати норми	КСО.01	Вміти пропагувати серед студентів та

Компетентності	Шифр компетентност	Результати навчання
національного та міжнародного законодавства		<p>учнів права, свободи та обов'язки людини і громадянина, що закріплені Конституцією України</p> <p>Вміти використовувати основні положення законодавства України з інтелектуальної власності</p> <p>Використовувати основні положення міжнародних конвенцій, угод, до яких приєдналась Україна</p> <p>Особисто виконувати норми національного та міжнародного о</p>
Креативність, здатність до системного мислення	КСО.02	<p>Ставити дидактичні цілі заняття; визначати, планувати структуру і зміст різних типів навчальних занять відповідно до дидактичних цілей; складати розгорнуті планконспекти різних типів</p> <p>Застосовувати різноманітні форми організації навчальної діяльності учнів (робота в групах, кооперативна, індивідуальна, колективна робота)</p>
Здатність до толерантних комунікаційних взаємодій	КСО.03	<p>Уміти уважно ставитись до культурних та індивідуальних відмінностей при навчанні й дослідженні груп людей із різними характеристиками з метою</p> <p>З урахуванням моральних переконань знаходити компромісні рішення в колективі при здійсненні професійної та педагогічної діяльності</p> <p>Створювати дійові системи комунікації з вітчизняними і зарубіжними колегами, розуміти етику ділового спілкування з представниками</p>
Здатність здійснювати захист людей в умовах виробництва та надзвичайних ситуацій	КСО.04	<p>Використовувати основні положення законодавства з охорони праці, екологічного права та цивільного захисту населення та територій від надзвичайних</p> <p>Вміти застосовувати засоби індивідуального та колективного захисту від хімічних, радіаційних та бактеріологічних ушкоджень; проводити спеціальну обробку об'єктів та персоналу</p>
Здатність вчитися наполегливіст у ;	КСО.05	Уміння сформувати власну мотиваційну систему відповідно до

досягненні

Компетентності	Шифр компетентност	Результати навчання
мети		поставлених цілей
		Встановлювати власні політичні переконання та політичні переконання учасників спільної діяльності
		Мобілізувати необхідні власні компетенції та поповнюват лексичний і граматичний матеріал
		Використовувати передовий педагогічний інноваційні досвід, педагогічні
Загальнонаукові (системні)	КЗН	
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	КЗН.01	Володіння методами синтезу і аналізу, типологізації, фундаментальними навичками науково-дослідної роботи
		Знати сучасні передові концептуальні та методологічні знання в галузі науково-дослідницької та професійної діяльності і на межі предметних галузей знань
		Вміння критично аналізувати, оцінювати та синтезувати нові та складні ідеї
		Вміння формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень в обраній
Навички використання новітніх інформаційних і комунікаційних технологій	КЗН.02	Уміння збирати, обробляти, зберігати та аналізувати наукову інформацію з метою вибору напрямку досліджень за обраною темою з використанням сучасних інформаційних технологій
		Уміння представляти підсумки виконаної роботи у вигляді звітів, доповідей на симпозіумах, наукових публікацій з використанням сучасних
		Уміння виконувати інноваційну діяльність щодо впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу.
Здатність проведенн самостійних досліджень на сучасному рівні	КЗН.03	Знати праці провідних зарубіжних вчених, наукові школи та фундаментальні праці у галузі дослідження, формулювати мету власного наукового дослідження як складову загальноцивілізаційного

Компетентності	Шифр компетентност	Результати навчання
		<p>процесу</p> <p>Здатність само розвиватися і самовдосконалюватися, нести відповідальність за новизну наукових досліджень та прийнятих експертних рішень</p> <p>Самостійно збирати та критично опрацьовувати історичні та археологічні</p>
Здатність до пошуку, оброблення т аналізу інформації з різних джерел	КЗН.04	<p>Вміння здійснювати моніторинг наукових джерел інформації відносно досліджуваної проблеми</p> <p>Здатність здійснювати процедуру встановлення інформаційної цінності джерел шляхом порівняльного аналізу з іншими джерелами</p> <p>Знання процедури встановлення інформаційної цінності і якості історичних досліджень</p>
Здатність працювати в міжнародному науковому просторі, оволодіння елементами професійної етики	КЗН.05	<p>Здатність формулювати наукову проблему з огляду на ціннісні орієнтири сучасного суспільства та стан її наукової розробки</p> <p>Спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі історії та археології</p> <p>Здатність працювати в команді, мати навички міжособистісної</p> <p>Здатність професійно презентувати результати своїх досліджень на міжнародних наукових конференціях, семінарах, практично використовувати іноземну мову у науковій, інноваційній та педагогічній діяльності.</p>
Здатність розробляти та управляти науковими проектами та/або складати пропозиції щодо фінансування наукового дослідження, реєстрації прав інтелектуальної власності	КЗН.06	<p>Ініціювати, організувати та проводити комплексні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань</p> <p>Вміти формувати команду дослідників для вирішення локальної задачі (формулювання дослідницької проблеми, робочих гіпотез, збору інформації, підготовки пропозицій)</p> <p>Знати принципи фінансування науково-дослідної роботи т</p>

Компетентності	Шифр компетентност	Результати навчання
		структуру кошторисів на її виконання, вміння підготувати запит на отримання фінансування, звітну документацію Вміння реєструвати право інтелектуальної власності
Здатність застосовувати базові знання професії на практиці	КЗН.07	Вміти розпізнавати в культурних та соціальних явищах та подіях складові компоненти, що несуть в собі позитивні та негативні наслідки шляхом їх аналізу в рамках загально визначених філософських концепцій розвитку Знання про методи оцінювання і прогнозування політичних, економічних, культурних, соціальних подій та Обґрунтовувати власні світоглядні позиції на основі знань історико-культурної спадщини України та світу, а також турбуватися про збереження та примноження національної та світової культурної спадщини
Розуміння культури та традицій різних країн	КЗН.08	Аналізувати вчення основних філософських концепцій та тексти європейської та української традицій, спираючись на історію філософських вчень, формувати власну філософську Визначати роль і місце української культури в світовій цивілізації, пояснювати історичну специфіку української національної культурної традиції Цінування та повага різноманітності та мультикультурності
Інструментальні	КІ	
У достатній мірі володіти українською мовою для усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження	КІ.01	Уміти коректно використовувати мовні засоби залежно від сфери та мети Уміти коректно та логічно викладати власні думки в усній і письмовій формах Розрізняти різні стилі мови та правильно застосовувати мовні норми в них Здійснювати аналіз і коригувати тексти відповідно до норм

Компетентності	Шифр компетентност	Результати навчання
		<p>української літературної мови у виробничих умовах, працюючи з джерелами фахової інформації</p> <p>Вміти використовувати у педагогічній діяльності різні види мовлення, володіти технікою мовлення, професійними особливостями голосу</p>
<p>Здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також повного розуміння іншомовних наукових текстів з спеціальності</p>	<p>КІ.02</p>	<p>Користуватися (читати, писати, перекладати) іноземними мовами в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами</p> <p>Розпізнавати терміни, словосполучення в текстах іноземною мовою з галузі гуманітарних дисциплін та здійснювати їх переклад.</p> <p>Користуватися усім мовленням у межах фахової, побутової, суспільно-політичної тематики</p> <p>Представляти та доповідати результат досліджень іноземною мовою</p> <p>Написати наукову статтю іноземною мовою</p> <p>Вміти користуватися за фаховою необхідністю знаннями з латинської мови</p> <p>Вміння застосовувати на практиці, зокрема при роботі з історичними джерелами, базові знання старослов'янської мови</p>
<p>Базові дослідницькі навички</p>	<p>КІ.03</p>	<p>Оцінювати можливості сучасних методів історичного, етнографічного, археологічного</p> <p>Вміти вирішувати питання про раціональне використання того чи іншого конкретного методу</p> <p>Знати основні джерела інформації про методи дослідження, їх характеристик та шляхи пошуку і інформації</p> <p>Вміти організувати роботу в архівах, бібліотеках, музеях, науково-дослідних установах з метою пошуку історичних джерел та їхнього вивчення.</p> <p>Навички комплексного застосування різних методів для розв'язання конкретних задач</p>

Компетентності	Шифр компетентност	Результати навчання
Навички організаційної та виховної діяльності в школі	KI.04	Визначати методологію педагогіки, вміти застосовувати методи науково-педагогічного дослідження з урахуванням особливостей навчально-виховного процесу
		Вміти створювати поурочне планування, плани конспекти та самостійно проводити уроки
		Знати основні методичні особливості викладання історії в школі
		Вміти планувати, організовувати виховну роботу та проводити конкретні заходи
Фахові загальні	КФЗ	
здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики;	КФЗ.01	<p>Грунтовні знання предметної області та розуміння професії</p> <p>Аналізувати історіографічні праці, виявляючи дискусійні та мало дослідженні питання</p> <p>Здатність формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень в обраній сфері</p>
збирання, опрацювання та критика історичних джерел;	КФЗ.02	<p>Знання методологічних принципів та методів історичного та археологічного дослідження</p> <p>Визначати рівень об'єктивності фактологічної основи минулих подій в різних видах джерел, оцінювати достовірність та репрезентативність джерельної інформації</p> <p>Навички зовнішньої та внутрішньої критики історичних джерел, вміння визначити автентичність, провести</p>
здатність до побудови логічно-інтерпретативних схем історичного наративу з використанням існуючих та власних теоретичних моделей в історичному та археологічному дослідженні, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення цілісних знань;	КФЗ.03	<p>Вміти використовувати існуючі та створювати власні теоретичні моделі в історичному та археологічному дослідженні</p> <p>Вміти будувати причинно-наслідковий (казуальний) ряд із виявленого в історичних джерелах фактичного змісту</p> <p>Вміти будувати реконструктивно-інтерпретаційні моделі на підставі наукових спостережень</p>

Компетентності	Шифр компетентност	Результати навчання
здатність застосовувати на практиці класичні та новітні методи наукових досліджень, моделювати основні процеси майбутнього дослідження з метою вибору методів та методик дослідження;	КФЗ.04	Уміння з нових дослідницьких позицій формулювати загальну методологічну базу власного
		Уміння визначати методологічні принципи та методи історичного та археологічного дослідження в залежності від об'єкту та предмету, використовуючи міждисциплінарні
		Обґрунтувати необхідний для наукового дослідження категоріальний апарат, методи й
можливість коментувати, анотувати, редагувати тексти і документи у відповідності до критичних вимог історичної та археологічної дисциплін;	КФЗ.05	Вміти рецензувати наукові праці, зокрема сучасної історіографії
		Вміти реферувати певні розділи синтетичних творів
		Здатність виокремлювати найактуальніші проблеми
Навички аналізувати новітні підходи у застосування сучасного знання в навчальних текстах	КФЗ.06	Уміння представляти підсумки виконаної роботи у вигляді звітів, доповідей, наукових публікацій з
здатність представляти результати наукових досліджень у вигляді звітів, доповідей на симпозіумах, наукових публікацій з використанням сучасних інформаційних технологій;		Кваліфіковано відобразити результати наукових досліджень у наукових статтях, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних науко
		Уміння використовувати мовні засоби залежно від сфери наукового дослідження та оточення; за необхідністю використовувати знання іноземної мови для
	орієнтуватися в основних етапах розвитку історичної науки з метою визначення місця історичних досліджень в генеральному руслі сучасної науки;	КФЗ.07
Знаходити взаємний зв'язок між окремими підрозділами історичної науки та між різними хронологічними етапами розвитку		
Вміння застосувати комплексний підхід до наукового дослідження в галузі загально-історичних та		

Компетентності	Шифр компетентност	Результати навчання
		спеціальних історичних дисциплін сучасними методами
вміння використовувати спеціальний інструментарій необхідний для вивчення аналізу та , документів та інших джерел з історії окремих періодів та регіонів	КФЗ.08	Здатність до розуміння основних регіональних та світових процесів, явищ, подій; розуміння різниці між світовою та Вміти працювати з різноманітними джерелами (картами, статистичними матеріалами тощо) Вміти систематизувати та аналізувати дані з історичних джерел різного типу
Фахові спеціальні	КФС	
оволодіння загальним знаннями відносно методології, інструментарію та питан широких діахронічних, тематичних та просторови перспектив світової історії від стародавніх цивілізацій до сучасності;	КФС.01	Навичок критичного розуміння світової історії, здатність вибудовувати розуміння історичних світових процесів з глобальної точки зору, не відкидаючи значення кожної складової частини розвитку людства
здатність орієнтуватися в головних поняттях та термінах історичної науки та критично оцінювати їх;	КФС.02	Знати розвиток та визначати місце основних теоретичних концепцій, які дозволяють поглибити термінологічний та понятійний апарати історика
розуміння ключових проблем різних галузей історичної та археологічної наук, відкритість до міждисциплінарного підходу;	КФС.03	Навички відкритості по відношенню до інших наук, можливість включення до власного дослідження елементів та теорій соціальних, економічних, політичних
розуміти механізм комунікації носіїв різних культур, наслідки міжкультурної взаємодії; вміти здійснювати реконструкції моделей міжкультурних взаємин;	КФС.04	Знати причини та наслідки заселення порубіжжя Степу і Лісостепу, історичні, природні умови формування етнічного складу населення, господарсько-побутову адаптацію. Вміти здійснювати реконструкції моделей міжкультурних взаємин, виокремлювати в предметах матеріальної і духовної культури українців іншокультурні елементи регіональну специфіку
володіти основами емпіричного та реконструктивного методів археологічного дослідження; здобути навички проведення	КФС.05	Знати основні напрямки джерелознавчого аналізу та теоретичні підходи до вивчення суспільства і його підсистем, а також допоміжні ключові поняття, такі як

Компетентності	Шифр компетентност	Результати навчання
свої наукової області на тлі соціоархеологічних параметрів;		соціальна структура, стратифікація, соціальний інститут, соціальна взаємодія, соціальний статус та соціальна роль, соціальні зв'язки; розуміти інформаційність археологічних джерел та основні принципи відображення соціальних структур в матеріальній культурі
орієнтуватися в основних наукових підходах щодо студіювання професійних субкультур, а також в теорії та практиці дослідницьких стратегій; вільно використовувати семіотичні прийоми щодо ритуальних практик академічної спільноти;	КФС.06	Вміти виявити та працювати із корпоративними практиками; опрацювати гуманітарні методи під час вивчення структур та суспільних інституцій; вільно використовувати семіотичні прийоми щодо ритуальних практик академічної спільноти
здатність класифікувати археологічні пам'ятки та визначати їхню етно-культурну належність на підставі інформації нарративних та епіграфічних джерел, аналізу матеріалів, одержаних у процесі стаціонарних археологічних досліджень;	КФС.07	Знати давню історію Буджака і мати максимально повне уявлення про археологічні старожитності цих земель, починаючи від часу появи тут найдавніших людей і завершуючи серединою XIII ст. Вміти класифікувати археологічні пам'ятки та визначати їхню етно-культурну належність на підставі інформації нарративних та епіграфічних джерел і аналізу матеріалів, одержаних у процесі стаціонарних археологічних досліджень.
розумітися на військово-історичній термінології, отримати навички читати й аналізувати військово-історичні карти;	КФС.08	Знати основні напрями військово-історичних досліджень в країнах Європи; розпізнавати основні наукові школи з військово-історичних досліджень; розбиратися у військово-історичній термінології, читати й аналізувати військово-історичні карти, створені за вітчизняним та за західним зразком
оволодіти методами роботи з усноісторичними джерелами;	КФС.09	Знати основні методологічні принципи і категорії усної історії, її розвиток як наукової дисципліни; орієнтуватись в основних напрямках усної історичних студій з новітньої історії, методи роботи з усноісторичними джерелами. Вміти: проводити наукову матеріально-технічну та організаційну підготовку до збирання усних джерел; складати програму роботи, обрати

Компетентності	Шифр компетентност	Результати навчання
		респондентів, проводити підготовку їх до опитування; записувати інтерв'ю, розшифрування звукозапис, архівувати зібраний
орієнтуватися в основні напрямках і особливостях розвитку системи університетської освіти у європейських країнах; вміти виявити місце Одеського університету в науковому та освітньому просторі;	КФС.10	Знати основні напрямки і особливості розвитку систем університетської освіти у європейських країнах; вміти виділити етапи та простежити процес формування вищої освіти у Російської імперії; розуміти механізм функціонування університетів; вміти виявити особливості становлення розвитку Новоросійського університету; вміти виявити місце Новоросійського університету в науковому та освітньому просторі
оволодіти методикою сучасних підходів до вивчення історії політичної думки; розумітися на сучасних трактуваннях інтелектуальної історії як напрямку історичних досліджень;	КФС.11	Розумітися на сучасних трактуваннях інтелектуальної історії як напрямку історичних досліджень. Орієнтуватися в еволюції інтерпретацій історії політичної думки в західній та вітчизняній історіографії. Вміти охарактеризувати сучасний стан інтелектуальної історії в західній та вітчизняній науці, використати у власних дослідницьких розшуках сучасні підходи до вивчення історії
розуміння ключових проблем економічної історії України; здатність орієнтуватися в поняттях та термінах історії економічної думки;	КФС.12	Випускник має демонструвати спроможність орієнтуватися в економічному розвитку України та теоріях, що пов'язані з інтерпретаціями економічних процесів, питаннях розвитку економічної думки, персоналії, які створювали відповідні економічні праці, характеризувати основні економічні поняття та терміни
здатність до аналізу інтеграційних процесів в модерній Україні та Європі, осмислення теоретичних аспектів поняття «революція» та побіжних термінів;	КФС.13	Знати історіографічну спадщину з історії революцій 1848 р., 1905-1907 рр., 1917-1921 рр., 2004 р., 2013-2014 рр. на теренах України та комплекс джерел з даної проблематики. Вміти працювати з джерелами до пропонованого курсу; використовувати різноманітні наукові методи для обробки комплексу наявної інформації; здійснювати

Компетентності	Шифр компетентност	Результати навчання
		осмислені пропонованого матеріалу
здатність використовувати науково-історичну спадщину православного духовенства у відповідності до своїх наукових досліджень;	КФС.14	Знати необхідний комплекс джерел до курсу; історіографічний доробок з проблематики курсу; основні проблеми тематики даного курсу; значення наукової роботи православного духовенства для розвитку історичної науки. Вміти систематизувати і аналізувати джерела до курсу; узагальнювати фактичний матеріал, набутий під час лекцій та самостійно опрацьованої літератури до курсу; творчо осмислювати відповідний матеріал; робити висновки з вивченої теми;
розуміння специфіки предмету дослідження місцевої історії, отримання навичок реконструювання історичних процесів виходячи з даних історії міст, сіл, регіонів тощо.	КФС.15	Знати відповідну історіографію та джерела; існуючі дискусійні проблеми щодо окремих історичних реконструкцій; головні концепції місцевої історії; її особливості української історіографії. Вміти визначати вплив соціокультурного середовища та державно-політичних умов різних українських регіонів зазначеного періоду на працю історика та її результат; виявляти роль окремих персоналій у розвитку історіографії місцевої історії; характеризувати головні чинники розвитку місцевих історіографічних процесів в Україні; окреслювати значення історичних досліджень в галузі місцевої історії для розширення інформаційного простору в сфері історичних знань та формуванні суспільної свідомості.

Додаток Б.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
компетенцій аспірантів навчальними дисциплінами

№ з/	Компетенції	Навчальна дисципліна	Обсяг, кредити
1	2	3	4
1.	Здобуття глибинних знань із спеціальності, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних та практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану історичної науки, оволодіння термінологією з досліджуваного напрямку	1. Історія, концепції та проблеми історичної науки (1 рік) 2. Сучасні досягнення історичної науки (2 рік) 3. Блок дисциплін за вибором аспіранта (чотири дисципліни по 3 кредити кожна, 1-2 роки навчання)	3
2.	Оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору	1. Методологія та філософія наукових досліджень (1 рік). 2. Професійна етика викладача та науковця (1 рік).	3
3.	Набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних	1. Педагогічна практика (3 рік) 2. Педагогіка вищої школи (за вибором, 2 рік)	9

	технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складання пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності	3. Управління науковими проектами, програмами та інтелектуальна власність (1 рік) 4. Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів досліджень (2 рік)	3
4.	Здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів	1. English academic writing (або з іншої мови з врахуванням специфіки наукової спеціальності; 1,2 роки)	6
		Всього:	45
		з них – вільного вибору аспіранта	12 (26 %)